

INHOUDSOPGAVE

1. Verwondering en vraagstelling	1
De nieuwe privatisering: Naar de burger	1
De oude privatisering: Naar de maatschappelijke onderneming	4
De actualiteit: Onderminning van de maatschappelijke onderneming als zelfstandige, professionele partij	7
Verwondering en vragen	10
Waarom dit initiatief?	13
Opbouw	15
2. De burger in beweging: Leidend of lijdend?	19
Nieuwe mantra: Eigen verantwoordelijkheid	20
De wispelturige burger	22
Eigen verantwoordelijkheid: Schuld en boete	22
De pragmatische burger?	23
Een verschil in waarden	24
Brave én boze burger	26
Een ongevaarlijke politieke definitie	27
Burgerschap in de boardroom	28
Institutioneel paternalisme	29
Een goedwillende elite	31
Diverse rollen	32
Het einddoel: Co-productie	33
Het florerende burgeralternatief: Filantropische organisaties	35
Wie betaalt, die bepaalt. Maar: wie betaalt hier eigenlijk?	36
Koesteren van verschillen	39
Ruimte voor zelforganisatie	41
Strategische opties voor de burger	42
<i>Strategische optie 1 - Autonome Maatschappelijke Factor: Burgermacht</i>	42
<i>Strategische optie 2 - Onvoldoende Autonomie: Burgerkracht zonder Burgermacht</i>	43
3. De overheid in beweging: Gulzig voorwaarts, terugtred of vernieuwing?	45
De echte politieke redenen voor meer burgerinbreng	46

De feitelijke keuze: Eerst gemeenten, niet burgers, niet maatschappelijke ondernemingen	49
Praktische vragen bij de decentralisatie	55
De grootste ingreep: Overheidsfilantropie onder een gesloten gemeentelijke huishouding	56
Strategische opties voor de overheid	58
<i>Strategische optie 1 - De Partner Overheid</i>	58
<i>Strategische optie 2 - De Hiërarchische Overheid</i>	58
<i>Strategische optie 3 - De Polderende Overheid</i>	60
4. Intermezzo. De wurggreep van overheid en maatschappelijke ondernemingen: Hoe de burger uit zicht verdween	63
Paternalisme en wantrouwen	64
Omhelzing door een corporatistische staat	65
Een politiek zonder maatschappelijke allianties: Verambtelijking in plaats van verstatelijking	67
New Public Management: Fabrieken van publieke dienstverlening	70
5. De maatschappelijke ondernemingen: Waarden-loos of waardevol?	75
Verweesd	75
Een politiek nuttige private façade	79
De leemte in corporate governance: Geen externe verankering en tegenmacht	79
Nauwelijks leiderschap: Defensief en uitvoerend	81
Foute schaalvergroting en bureaucratisch centralisme	82
Macht voor burgers in een moderne vorm	84
Strategische opties voor de maatschappelijke ondernemingen	85
<i>Strategische optie 1 - Autonome Maatschappelijke Organisatie</i>	85
<i>Strategische optie 2 - Taakorganisatie</i>	87
6. Turbulentie: Frontlinies en scenario's	89
De uitdaging: Loslaten en opnieuw beginnen	89
Een ordeningsdebat biedt geen uitweg	90
Initiatieven van onderop: Ja. Opstand: Neen	91
Zes frontlinies	92
Vier scenario's	95
<i>Scenario I: Een Krachtige Maatschappij (Big society revisited)</i>	95
<i>Scenario II: Omhelzing Beginnend Burgerschap</i>	95
<i>Scenario III: De Centrale Controle Staat</i>	96

<i>Scenario III-sub (subscenario van scenario III): De Centrale Polderelite</i>	97
<i>Scenario IV: De Ontwrichtende Burger</i>	98
Dreigend scenario: Crash door verstarring	99
Meest gewenste richting: Innovatie en public value	100
7. De enige weg: Burgermacht en een open zoekproces	101
Van maatschappelijke onderneming naar maatschappelijk ondernemen	102
Pensioenen als voorbeeld: Als het collectieve het probleem is	105
Antwoord van de staat: Wettelijke macht van burgers	112
Niet het antwoord: Wettelijke regulering van de maatschappelijke onderneming	117
Nieuwe level playing field: Tussen burgerinitiatief en maatschappelijke onderneming	118
Het antwoord van de maatschappelijke onderneming: Open en verbonden organiseren	119
Misschien wel de grootste omslag: De weg	123
Samenvatting	125
BIJLAGE 1 Public SPACE: Achtergrond en doelstelling debat en essay	129
BIJLAGE 2 Public SPACE als intellectuele community: Debat vooraf op site, keynotes, deelnemers	131
BIJLAGE 3 Achtergrondliteratuur (1): Artikelen op site (links)	135
BIJLAGE 4 Achtergrondliteratuur (2): Adviezen, kamerstukken, rapporten en andere bronnen	137
BIJLAGE 5 Achtergrondliteratuur (3): Aanbevolen en relevante literatuur	141